

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Ondřeje Mrákoty a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **S. T.,** zastoupený JUDr. Jiřím Svozilem, advokátem se sídlem třída Tomáše Bati 180, Zlín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2017, č. j. 22 Ad 12/2016 - 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci, obsah kasační stížnosti, vyjádření žalované

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 11. 12. 2015, č. j. X, byl žalobci (dále jen „stěžovatel“) přiznán starobní důchod ve výši 999 Kč měsíčně podle § 29 odst. 1 písm. g) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v relevantním znění, s přihlédnutím k čl. 12, 16 odst. 1 a 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva“), a to ode dne 17. 7. 2015. Proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 12. 2015 podal stěžovatel námitky, které žalovaná rozhodnutím ze dne 5. 2. 2016, č. j. X, zamítla a rozhodnutí ze dne 11. 12. 2015 potvrdila.

[2] Proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 2. 2016 podal stěžovatel žalobu u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), který ji rozsudkem ze dne 30. 6. 2017, č. j. 22 Ad 12/2016 - 26, zamítl jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Krajský soud konstatoval, že mezi účastníky je sporná otázka, která ze stran Smlouvy je příslušná ke zhodnocení doby pojištění stěžovatele získané v období od 3. 1. 2000 do 31. 12. 2008. Rozhodnou skutečností přitom je, na území

kterého státu měl stěžovatel ke dni 31. 12. 2008 trvalé bydliště. Podle krajského soudu je stěžovatel občanem Ruské federace s trvalým pobytem ke dni 31. 12. 2008 na území Ruské federace, jelikož k uvedenému datu nebyl a nadále není odhlášen z ruské evidence. Ke zhodnocení veškerých dob pojištění získaných do dne 31. 12. 2008 je proto příslušný ruský nositel důchodového pojištění (čl. 30 odst. 3 Smlouvy). Jestliže byl stěžovatel ke dni 31. 12. 2008 hlášen k trvalému pobytu v obou státech, je třeba vycházet z toho, že trvalé bydliště stěžovatele bylo na území státu, jehož byl ke dni 31. 12. 2008 státním občanem, tj. Ruské federace [čl. 13 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy ze dne 8. 12. 2011, vyhlášeného pod č. 58/2014 Sb. m. s. (dále jen „Ujednání“].

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Stěžovatel namítl, že krajský soud nesprávně posoudil jeho nárok na výši starobního důchodu, nesprávně hodnotil provedené důkazy a učinil nesprávná skutková zjištění. Podle Ujednání se odhlášení z trvalého pobytu vyžaduje jen u občanů, kteří o starobní důchod žádají pouze v jednom ze států, které jsou smluvními stranami Smlouvy. Uvedené se na stěžovatele nevztahuje, neboť ten pobírá starobní důchod v obou státech. Stěžovatel byl účastníkem důchodového pojištění v České republice od 3. 1. 2000 do 31. 12. 2008, nikoliv až od 1. 1. 2009. Stěžovateli nebyl za předmětné období přiznán starobní důchod, přestože na území České republiky podnikal a musel zde platit pojistné na důchodové pojištění. Česká republika se tak bezdůvodně obohatila. Krajský soud vycházel z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 - 28, a ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 - 28 (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), které však nezohledňují specifika nyní projednávaného případu. Žalovaná aplikovala ve věci stěžovatele vyvratitelnou právní domněnku podle čl. 13 Ujednání. Podle stěžovatele je ovšem nepřípustné, aby interpretace citovaného článku zapříčinila tak extrémní nesoulad s realitou. Pokud existují důkazy vyvracející uvedenou domněnku, je neudržitelné, aby žalovaná takovou skutečnost ignorovala a omezovala tak veřejné subjektivní právo stěžovatele tím, že mu nepřizná starobní důchod, na který má s přihlédnutím k faktickému stavu nárok. Stěžovatel je schopen doložit důkazy, že má na území České republiky trvalý pobyt po faktické stránce od roku 2006, byl zde výdělečně činný, řádně odváděl veškeré platby a byl v dobré víře, že takto získával rozhodnou dobu pojištění pro účely přiznání starobního důchodu podle českých právních předpisů. Podstatný je smysl a účel čl. 13 Ujednání, který má zamezit zneužití systému sociálního zabezpečení a dvojího započítávání dob pojištění ve dvou různých státech za stejné období. Takové zneužití je u stěžovatele vyloučeno. Sousloví „trvalý pobyt“ má v České republice jiný význam než v Ruské federaci; je úzce spojeno s vlastnictvím nemovitosti. Pokud by se stěžovatel odhlásil z trvalého pobytu v Ruské federaci, ztratil by tím vlastnické právo ke své nemovitosti a byl by mu znesnadněn vstup do rodné země. Stěžovatel je krácen na svých právech tím, že předmětná doba pojištění nebyla zohledněna ani českým ani ruským poskytovatelem pojištění, čímž dochází k nepřípustnému zásahu do práva stěžovatele jako příjemce dávky důchodového pojištění. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s názorem krajského soudu, shrnula zjištěné skutkové okolnosti, odkázala na čl. 30 odst. 3 Smlouvy a čl. 13 Ujednání a

uvedla, že stěžovatel nezpochybnil zásadní skutečnost, že má ruské občanství. Dle žádosti o starobní důchod má stěžovatel trvalé bydliště na území České republiky a současně také na území Ruské federace; předložené potvrzení o přihlášení ke Generálnímu konzulátu Ruské federace v Brně ze dne 19. 12. 2014 nelze považovat za odhlášení se z trvalého pobytu v Ruské federaci. Skutečnost, že stěžovatel nepředložil doklad o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti, tj. Ruské federace, brání tomu, aby doby pojištění stěžovatele před 1. 1. 2009 byly vzaty v úvahu pro výpočet starobního důchodu podle českých právních předpisů. Žalovaná navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Stěžovatel se kasační stížností podanou v zákonem stanovené dvoutýdenní lhůtě (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) domáhá přezkoumání rozhodnutí krajského soudu, které vzešlo z řízení, jehož byl účastníkem (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost splňuje veškeré náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[6] Nejvyšší správní soud poté přezkoumal rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů a zkoumal při tom, zda rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Úvodem Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (§ 102 s. ř. s.). Soudní ochrana veřejných subjektivních práv stěžovatele mu byla poskytnuta již individuálním projednáním jeho věci krajským soudem. Důvody kasační stížnosti se proto musí odvíjet zejména od tvrzeného pochybení krajského soudu, který se měl vadným, resp. nezákonným způsobem vypořádat s žalobními námitkami směřujícími proti rozhodnutí správních orgánů. Uvedení konkrétních důvodů kasační stížnosti není možné bez dalšího nahradit zopakováním odvolacích nebo žalobních námitek a argumentace předestřené v řízení u krajského soudu (jakkoliv spojené s obecným tvrzením, že právní názor krajského soudu je nesprávný). Kasační stížnost stěžovatele přitom z převážné části spočívá právě v takovém opakování. Spíše než o tvrzení konkrétních pochybení krajského soudu se jedná o výtky proti závěrům žalované, kterými se již podrobně zabýval krajský soud v napadeném rozsudku, přičemž Nejvyšší správní soud se s jeho závěry ztotožňuje, což dále blíže zdůvodňuje.

[9] Předmětem nyní projednávané věci je posouzení právní otázky, která ze stran Smlouvy je příslušná ke zhodnocení doby pojištění získané stěžovatelem v době od 3. 1. 2000 do 31. 12. 2008. Jiné námitky stěžovatel proti rozhodnutí žalované o žádosti o starobní důchod ani rozsudku krajského soudu neuplatnil.

[10] Mezi účastníky není sporné, že stěžovatel je státním občanem Ruské federace, v předmětné době žil, pracoval a odváděl pojistné na sociální zabezpečení v České republice, přičemž od roku 2006 mu je v České republice udělen trvalý pobyt. Ze správního spisu plyne, že jako doklad, jenž měl ověřit odhlášení stěžovatele z trvalého

pobytu v Ruské federaci, stěžovatel k žádosti o starobní důchod doložil potvrzení o jeho přihlášení na Generálním konzulátu Ruské federace v Brně ze dne 19. 12. 2014. Z č. l. 18 správního spisu vyplývá prohlášení stěžovatele, podle něhož je stále registrován k pobytu v Ruské federaci, neboť by jinak nemohl pobírat ruský důchod, který z Ruské federace pobírá za dobu pojištění do 31. 12. 1998. V řízení před krajským soudem stěžovatel v přípise ze dne 4. 7. 2016 uvedl, že sousloví trvalý pobyt má v Ruské federaci jiný význam než v České republice, přičemž je úzce spjato s vlastnictvím nemovitosti. Stěžovatel je vlastníkem nemovitosti ve městě Losino-Petrovskij v Moskevské oblasti; pokud by se odhlásil z trvalého bydliště v Ruské federaci, ztratil by vlastnické právo k této nemovitosti.

[11] Podle čl. 30 odst. 3 Smlouvy se pro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. 12. 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou, a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna, doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány.

[12] Podle čl. 13 odst. 1 Ujednání se pro účely provádění Smlouvy má za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředloží-li doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany. Podle odst. 2 se ustanovení odstavce 1 použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. 12. 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy.

[13] Skutkově a právně obdobným případem se již Nejvyšší správní soud dříve zabýval v rozsudku ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 - 28, ve kterém mj. uvedl, že z čl. 30 odst. 3 Smlouvy a čl. 13 Ujednání *„jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka. Další skutečnosti (místo výkonu práce, právní řád, kterým se v té době řídily související vztahy, respektive otázka, kde pracovník odváděl pojistné na sociální zabezpečení) jsou proto irelevantní. Zjišťování místa trvalého bydliště dále rozvádí čl. 13 ujednání, který konkrétně zavádí domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož je pracovník příslušníkem. Vyvrátit ji lze předložením dokladů o trvalém bydlišti na území druhé smluvní strany a* [zároveň - pozn. NSS] *o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti.“* Ujednání je aktem *„mezi ústředními orgány české a ruské státní správy, které navazuje na smlouvu, s jehož přijetím samotná smlouva počítá (viz její čl. 23) a jehož cílem je upřesnit postupy při aplikaci smlouvy v praxi. Článek 13 konkrétně definuje místo trvalého bydliště pracovníka tak, aby bylo možné určit právě jedno takové místo, čímž přispívá k naplnění základního účelu smlouvy – určení právě jednoho státu, který vezme určité doby pojištění v úvahu.“* Citované články Smlouvy a Ujednání svědčí o jednoznačné

vůli České republiky a Ruské federace, přičemž *„změna režimu dob pojištění získaných do 31. 12. 2008 a po tomto datu nevede k tomu, že by byl některým pracovníkům starobní důchod upírán,* [...] *mění se pouze pravidla pro určení státu, který má vzít tyto doby pojištění v úvahu.*" V rozsudku ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 - 28, Nejvyšší správní soud konstatoval, že argumentace, dle které přichází užití čl. 13 Ujednání v úvahu teprve tehdy, pokud panují pochybnosti o místě trvalého pobytu, je mylná, neboť místo trvalého bydliště je rozhodným kritériem, které je třeba prověřovat u všech dob pojištění získaných do 31. 12. 2008.

[14] Z výše uvedeného je zřejmé, že v případě stěžovatele bylo na místě aplikovat čl. 30 odst. 3 Smlouvy a pro tyto účely posoudit místo jeho trvalého bydliště v souladu s čl. 13 Ujednání. Tvrzení stěžovatele, že odhlášení z trvalého pobytu ve smyslu Ujednání se vyžaduje jen u občanů, kteří starobní důchod žádají pouze v jednom ze smluvních států (a tedy se na jeho případ nevztahuje), nemá oporu v příslušných právních předpisech. Stěžovatel je státním příslušníkem Ruské federace. Jak plyne z jeho tvrzení uvedených před žalovanou a krajským soudem, stěžovatel v rozhodné době byl i nadále hlášen k trvalému pobytu v Ruské federaci, jakkoliv fakticky pobýval na území České republiky, kde v roce 2006 získal povolení k trvalému pobytu (což ovšem nevylučuje, že trvalé bydliště měl toho času také v Ruské federaci). Tvrzené důvody, pro které si stěžovatel zachoval své trvalé bydliště v Ruské federaci (tj. vyplácení starobního důchodu z Ruské federace a vlastnictví nemovitosti), jsou v uvedeném ohledu irelevantní. Stejně tak je bezpředmětný poukaz stěžovatele na to, že již *„fakticky trvalé bydliště v Ruské federaci nemá"*, jak naznačoval před žalovanou a krajským soudem. Podstatné je rovněž to, že nepředložil doklad o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Potvrzení o přihlášení stěžovatele na Generálním konzulátu Ruské federace v Brně ze dne 19. 12. 2014 nijak neprokazuje skutečnost, že by byl odhlášen z trvalého pobytu v Ruské federaci. Naopak z jeho tvrzení zcela zjevně plyne, že k odhlášení stěžovatele z trvalého pobytu v Ruské federaci nedošlo. Na základě výše uvedeného tak Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem dospěl k závěru, že žalovaná nemohla zohlednit doby pojištění získané stěžovatelem od 3. 1. 2000 do 31. 12. 2008, neboť podle čl. 30 odst. 3 Smlouvy tyto doby vezme v úvahu ta strana Smlouvy, na jejímž území má stěžovatel trvalé bydliště, jak je vymezeno pro účely Smlouvy v čl. 13 Ujednání. V řízení před žalovanou bylo prokázáno, že stěžovatel měl v uvedené době a nadále má trvalé bydliště ve smyslu čl. 13 Ujednání na území Ruské federace.

[15] S ohledem na vše výše uvedené Nejvyšší správní soud shrnuje, že krajský soud se nedopustil nezákonnosti z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) ani b) s. ř. s., jak namítal stěžovatel. Kasační námitky, podle nichž krajský soud nesprávně posoudil nárok na výši starobního důchodu, nesprávně hodnotil provedené důkazy a učinil nesprávná skutková zjištění, nejsou důvodné.

III. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[16] Ze shora uvedených důvodů dospěl zdejší soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věty první a § 60 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Jelikož stěžovatel neměl v řízení o kasační stížnosti úspěch, nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení. To by náleželo žalované, přiznání nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění je však podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. vyloučeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. ledna 2018

Mgr. Ondřej Mrákota
předseda senátu